

le getirdi. 1937'de İngiltere'ye döndü. 1938 yılında hastalanınca sanatoryuma yattı ve iyileştikten sonra bile bir daha tam sağlıklı bir yaşama kavuşamadı. 1941 ile 1943 arasında BBC Doğu Servisinde çalıştı. 1943 yılında yazmaya başladığı *Hayvan Çiftliği* 1945'te ve son kitabı olan *Bin Dokuz Yüz Seksen Dört*, 1949 yılında basıldı. *Hayvan Çiftliği* ve *Bin Dokuz Yüz Seksen Dört*, yazarın en ünlü yapıtlarıdır. Orwell, 21 Ocak 1950'de 46 yaşındayken yaşamını yitirdi.

Yapıtları: *Paris ve Londra'da Beş Parasız* (1933), *Burma Günleri* (1934), *Papazın Kızı* (1935), *Zambak Solmasın* (1936), *Wigan İskelesi Yolu* (1937), *Faşizm Kehanetleri* (1930-1950), *Kitaplar ve Sigaralar* (1938), *Katalonya'ya Selam* (1938), *Daralma* (1939), *Hayvan Çiftliği (Bir Peri Masalı)* (1945), *Neden Yazıyorum* (1946), *Bin Dokuz Yüz Seksen Dört* (1949).

GEORGE ORWELL

Hayvan Çiftliği

BİR PERİ MASALI

Türkçesi
Erol Erduran

Remzi Kitabevi

HAYVAN ÇİFTLİĞİ / George Orwell
Özgün adı: *Animal Farm*

© Türkçe çeviri: Remzi Kitabevi, 2021

Bu çevirinin her hakkı saklıdır.
Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Yayına hazırlayan: Ömer Erduran
Düzeltili: Öner Ciravođlu
Kapak tasarımı: Ömer Erduran

ISBN 978-975-14-1986-6

BİRİNCİ BASIM: Ocak 2021

Kitabın basımı 3000 adet yapılmıştır.

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul
Sertifika no: 10705

Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090
www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı ve cilt: Seçil Ofset, 100. Yıl Mah. Matbaacılar Sitesi
4. Cad. No: 77 Bağcılar-İstanbul
Sertifika no: 44903 / Tel (212) 629 0615

Hayvan Çiftliği Üzerine

Orwell, *Hayvan Çiftliği* adlı yapıtını 1943 yılında yazmaya başladı. Nisan 1944'te kitap baskıya hazırды. Ne var ki 1933'te ilk kitabı *Paris ve Londra'da Beş Parasız*'ı yayınlayan Gollancz Yayınevi, *Hayvan Çiftliği*'nin savaşta çok önemli bir müttefik olan Sovyet rejimine bir saldırı olduğunu düşünerek kitabı basmayı reddetti. Faber and Faber dahil pek çok yayıncı da kitabı aynı gerekçeyle geri çevirdi. Jonathan Cape Yayınevi kitabı basmayı önce kabul etse de daha sonra vazgeçti. Kitap sonunda 17 Ağustos 1945'te Secker & Warburg Yayınevi tarafından basıldı.

Politik bir alegori olan ve ilk basımı 4500 adet olarak yapılan *Hayvan Çiftliği*, dünyanın çeşitli dillerine çevrilmiş ve 20 milyonun üzerinde satılmıştır. Orwell'in bu yapıtında, İspanya'da tanık olduğu bir devrimin, nasıl trajik bir şekilde bambaşka bir sonuca ulaştığını görürüz. Orwell kitaba *Hayvan Çiftliği: Bir Peri Masalı* alt başlığını da koymuştu, ama ABD'deki yayıncıları 1946'da kitabı yayınlarken, bu alt başlığı koyarlarsa kitap çocuk kitabı sanılır ve beklenen satış yapılmaz diye düşünerek onun yerine *Bir Taşlama* ve *Çağdaş Bir Taşlama* alt başlıklarını kullandılar. Birçok ülkedeki çevirilerinde de aynı düşünceyle farklı alt başlıklar kullanıldı. Sadece Telugu dilindeki basımda *Bir Peri Masalı* alt başlığı değiştirilmedi.

Bir distopyanın—yani ideal yer ya da toplumu ifade eden ütopya kavramının karşıtı olarak, yaşadığımız dünyadan çok daha kötü hayali bir yerin—anlatıldığı bu roman, Malikâne Çiftliği sahibi Bay Jones’un bir gece önce içip sarhoş olduğu için ertesi gün akşama kadar hayvanları beslemeyi ihmal etmesiyle başlar. Zaten sürekli çalışıp doğru dürüst beslenemeyen hayvanlar, bütün gün aç kalınca, insanların bu sömürü düzenine son vermek için çiftliği ele geçirirler ve adını Hayvan Çiftliği olarak değiştirirler. Amaçları Büyük Reis’in öngördüğü Ayaklanma’yı gerçekleştirip tüm hayvanların eşit olduğu, her şeyi eşit paylaştığı ve herkesin mutlu olduğu bir düzen kurmaktır. İnsanları kovup çiftliği ele geçiren hayvanlar, yeni kurulan düzende uygulanacak Hayvan Kardeşliği ilkelerini Yedi Emir halinde özetlerler. Ancak yönetimin başına geçen domuzlar zaman içinde bu ilkelerden sapmaya başlar ve yaşanan süreç hiç beklenmedik—ya da tam beklenen—sonuca ulaşır.

Ayaklanma’nın elebaşları Napolyon, Snowball ve Squealer adlı üç domuzdur. Hayvanların içinde en akıllısı oldukları için yönetimi ele geçirirler. Napolyon adlı domuz lider olur. Stalin’i simgelediği düşünülen Napolyon, liderliğini askeri gücü olan köpekleri kullanarak sürdürür. Rakibi Snowball’dur. Leon Trotsky’yi simgelediği düşünülen Snowball akıllı, hırslı ve etkili konuşma yeteneği olan bir domuzdur. Squealer’in ikna edici bir konuşma tarzı vardır ve hayvanlara sürekli olarak Napolyon’un propagandasını yapar. Squealer’in konumu bize Vyacheslav Molotov’u hatırlatır. Büyük Reis, Ayaklanma’nın ilham kaynağıdır ve Karl Marx ile Vladimir Lenin’i simgelediği düşünülebilir.

Boxer güçlü bir attır. Kendini Hayvan Çiftliği'nin başarısına adanmıştır. Hiç yılmadan sadakatle çalışır. Kitapta, çalışan sınıfı simgelediği söylenebilir. Clover iyi yürekli bir kısraktır, Boxer'ın yakın arkadaşıdır ve domuzların, kurulan yeni düzeni kendi çıkarlarına değiştirdiğini düşünür. Bay Jones'un evcil kuzgunu olan Moses, usta bir konuşmacıdır, sürekli yalanlar yayar, masallar anlatır. Domuzlar Moses'ı sevmeler, ama onun Hayvan Çiftliği'ne gelip gitmesi işlerine gelir. Mollie, Bay Jones'un arabasına koşulan kısraktır. İnsanların onu beğenmesinden, süslenmekten, şımartılmaktan hoşlanmaz. Kitapta devrim sonrası Rusya'dan kaçan küçük burjuva sınıfını temsil ettiği düşünülebilir. Benjamin adlı eşek, işlerinde en uzun yaşayan hayvandır. Ayaklanma'yı hiçbir şekilde içselleştirmemiştir. Benjamin'e göre, yönetime kim gelirse gelsin yaşam hiç değişmeyen ve hiç hoş olmayan bir süreçtir. Çiftlikte olagelen değişimi tek fark eden hayvan odur.

Malikâne Çiftliği'nin sahibi olan Bay Jones, kendi keyfini düşünürken çiftliğindeki hayvanları aç bırakmasıyla Rus Devrimi'nin devrik lideri Çar II. Nikola'yı anımsatır. Bay Frederick, Hayvan Çiftliği'nin komşusu olan Pinchfield Çiftliği'nin kurnaz sahibidir. Nazi Almanyası'nın lideri Adolf Hitler'le benzeşen bir karakterdir, güven vermeyen bir komşudur. Bay Pilkington, işlerini fazla umursamayan rahatına düşkün bir beyefendidir. Foxwood Çiftliği sahibidir. İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri gibi kapitalist devletleri simgelediği söylenebilir.

Erol Erduran
Ocak 2021

Hayvan iftliđi

BİR PERİ MASALI

BİRİNCİ BÖLÜM

Malikâne Çiftliği'nden Bay Jones, gece olduğu için tavuk kümeslerinin kapılarını kilitlemiş, ama çok sarhoş olduğundan tavukların girip çıktıkları delikleri kapatmayı unutmuştu. Elindeki fenerin bir yandan öbür yana dans eden ışığı altında, sallana sallana avluyu geçti, evin arka kapısına gelince çizmelerini fırlatıp attı ve bulaşıkhanedeki fiçidan kendine son bir bardak bira çekti. Sonra da Bayan Jones'un horuldayarak uyuduğu yatak odasına doğru yöneldi.

Yatak odasının ışığı söner sönmez, çiftlik binalarında bir kıpırdanma ve bir karmaşa başladı. Gün içinde kulaktan kulağa yayılan söylentiye göre, ödüllü beyaz erkek domuz Büyük Reis, bir önceki gece garip bir düş görmüştü ve bunu diğer hayvanlara anlatmak istiyordu. Bay Jones ortalıktan çekilir çekilmez herkesin büyük ambarda toplanmasına karar verilmişti. Büyük Reis (yarışmaya Willingdon Güzeli adıyla katılmıştı ama o, oldum olası Büyük Reis adıyla tanınıyordu) çiftlikte öylesine saygı görüyordu ki, onun ne söyleyeceğini duymak için herkes uykusundan bir saat fedakârlık etmeye hazırdı.

Büyük Reis, büyük ambarın bir ucundaki yüksek platformda, çatıdaki kirişten sarkan fenerin altında duran sa-

man yatağının üzerine çoktan yerleşmişti. On iki yaşındaydı ve son zamanlarda bir hayli şişmanlamıştı; köpek dişleri hiç kesilmemiş olmasına rağmen yine de olgun ve hoşgörülü görünen heybetli bir domuzdu. Çok geçmeden diğer hayvanlar da gelmeye ve kendilerine uygun gördükleri yerlere yerleşmeye başladılar. İlk olarak Bluebell, Jessie ve Pincher adlarındaki üç köpek boy gösterdi. Sonra domuzlar geldi ve yüksek platformun hemen önündeki saman yığınlarının üzerine yerleştiler. Tavuklar pencere pervazlarına tünediler; güvercinler kanat çırparak yukardaki çatı kırışlerine kondular. Koyunlar ve inekler domuzların arkasında yere uzanıp geniş getirmeye başladılar. İki araba koşum atı, Boxer ve Clover, birlikte içeri girdiler; ağır ağır yürüyorlar ve belki samanların arasında göremedikleri küçük hayvanlar vardır diye tüylü, kocaman ayaklarını yere dikkatle basıyorlardı. Dört tay doğurduktan sonra, eski bedene bir daha kavuşmamış orta yaşlı, iri bir anaç kısraktı Clover. Boxer ise neredeyse iki metreye yakın yükseklikte, normal iki beygirin toplam gücünde azman bir hayvandı. Burnuna doğru inen beyaz leke, ona aptalca bir görünüm veriyordu. Aslında çok fazla zeki de sayılmazdı, ama dengeli kişiliği ve inanılmaz çalışkanlığı sayesinde tüm çevresinin saygısını kazanmıştı. Atlardan sonra beyaz keçi Muriel ile Benjamin adlı eşek geldi. Benjamin, çiftliğin en yaşlı ve en huysuz hayvanıydı. Pek az konuşur, konuştuğunda da genellikle alaycı yorumlar yapardı—örneğin, Tanrı'nın ona sinekleri kovalamak için kuyruk verdiğini, ama ne kuyruğunun ne de sineklerin olmasını tercih ettiğini söy-

lerdi. Çiftlikteki hayvanlar arasında bir tek o hiç gülmezdi. Neden diye sorulduğunda, gülünecek bir şey görmediğini söylerdi. Buna karşın pek açığa vurmasa da Boxer'a düşkündü; genellikle her ikisi de pazar günleri meyve bahçesinin ilerisindeki küçük çayırda, hiç konuşmadan yan yana otlayıp dururlardı.

İki at tam yere çökmüştü ki, annelerini kaybetmiş olan ördek yavruları cıvıldaşarak ambara doluştular ve üzerlerine kimsenin basmayacağı bir yer bulmak için sağa sola dolanmaya başladılar. Clover upuzun ön bacağıyla onların çevresini bir duvar gibi sardı; yavru ördekler oraya kıvrılıp yattılar ve hemen uykuya daldılar. Son anda, Bay Jones'un çift tekerlekli arabasını çeken güzel beyaz kısrağın aptal Mollie, ağzında bir şeker çiğneyerek içeri girdi. Öne yakın bir yere geçti, kırmızı kurdeleyle örülmüş beyaz yelmesini dikkat çekmek için hızla sağa sola sallamaya başladı. En son gelen kedi oldu. Girer girmez, her zaman yaptığı gibi en sıcak yeri bulmak için çevresine göz gezdirdi ve sonunda kendini Boxer'la Clover arasına sıkıştırdı. Reis'in konuşması sırasında onun tek kelimesini bile dinlemeden, halinden memnun bir şekilde mırılایp durdu.

Arka kapının ardındaki bir tünekte uyuyan evcil kuzgun Moses dışında tüm hayvanlar oradaydı artık. Reis, herkesin rahat bir şekilde yerleştiğini ve onun ne söyleyeceğini dikkatle beklediğini görünce boğazını temizledi ve konuşmaya başladı:

“Yoldaşlar, hepiniz geçen akşam tuhaf bir düşünce gördüğümü duyduunuz. Ama bu düşünce daha sonra söz edeceğim.

Önce söylemek istediğim başka bir şey var. Günlerim sayılı yoldaşlarım, sizlerle daha uzun süre birlikte olacağımı düşünmüyorum. Ölmeden önce, bugüne değin edindiğim ve size aktarmak istediğim bazı bilgiler var. Uzun yıllar yaşadım ve ağılımda tek başıma yatarken düşünecek çok zamanım oldu. Bu dünyadaki hayatın nasıl olduğunu, yaşamakta olan bütün hayvanlar arasında en iyi anlayanlardan biri olduğumu, sanırım söyleyebilirim. Sizinle konuşmak istediğim şey de bu.

“Evet, yoldaşlar, bizim bu hayatımız nasıl bir hayattır? Kabul etmemiz gerekir ki, bizim hayatımız çalışmakla geçen, kısa, acınacak bir hayattır. Doğarız, bize ancak soluk almamızı sürdürecektik kadar yiyecek verirler. İçimizden ayakta kalanlar gücünün son damlasına kadar çalışmaya zorlanır. İşe yaramaz hale gelir gelmez de korkunç bir gaddarlıkla katlediliriz. İngiltere’de bir yaşını geçmiş hiçbir hayvan mutluluğun ve dinlenmenin ne olduğunu bilemez. İngiltere’de hiçbir hayvan özgür değildir. Bir hayvanın hayatı, sefalet ve kölelikle geçen bir hayattır ve işte bu, gerçeğin ta kendisidir.

“Buna, doğanın yasası böyle deyip geçebilir miyiz? Topraklarımız çok verimsiz olduğu için mi üzerinde yaşayanlara doğru dürüst bir hayat sağlayamamaktadır? Hayır yoldaşlar, binlerce defa hayır! İngiltere’nin toprağı verimlidir, iklimi güzeldir ve şimdi üzerinde yaşayan hayvanlardan çok daha fazlasına bol bol yetecek besin sağlayabilir. Bizimki gibi sıradan bir çiftlik bile bir düzine atı, yirmi ineği, yüzlerce koyunu besleyebilir ve hem de onları şu an bizim

hayal bile edemeyeceğimiz kadar rahat ve onurlu bir şekilde yaşatabilir. O zaman biz neden bu sefil hayatı sürdürüyoruz? Çünkü emeğimizle ürettiğimiz neredeyse her şeyi, insanoğlu bizden alıyor. İşte yoldaşlar, tüm sorunlarımıza yol açan şeyi tek bir sözcükle ifade edebiliriz—İnsan. Bizim tek gerçek düşmanımız İnsan'dır. Çıkarın İnsan'ı sahneden, açlığın ve aşırı çalışmanın temel nedeni sonsuza değin ortadan kalkar.

“Üretmeden tüketen tek yaratık İnsan'dır. İnsan süt vermez, yumurta yumurtlamaz; sabanı süremeyecek kadar güçsüz, tavşanları yakalayamayacak kadar yavaştır. Yine de tüm hayvanların efendisidir. Onları işe koşar, karşılığında onlara açlıktan ölmeyecekleri kadar yiyecek verir ve gerisini kendine saklar. Toprak bizim emeğimizle sürülür, onu bizim dışkılarımız gübreler, ama yine de hiçbirimizin çıplak derisi dışında sahip olduğu bir şey yoktur. Önümde oturan siz inekler, geçtiğimiz yıl boyunca kaç bin litre süt verdiniz? Peki, buzağılarınızı güçlü ve sağlıklı yapması gereken bu sütler ne oldu? O sütlerin her damlası düşmanlarımızın boğazından geçti. Size gelince tavuklar, geçtiğimiz yıl kaç yumurta yumurtladınız ve bunlardan kaç civciv çıkabildi? Geri kalanların tümü Jones'a ve adamlarına para kazandırmak için pazara gitti. Ve sen Clover, doğurduğun ve sana yaşlılığında destek olacak, hayatına anlam kazandıracak o dört tay nerede? Hepsi de bir yaşına gelince satıldı—onları bir daha hiç göremeyeceksin. Dört lohusalık dönemin ve tarladaki onca emeğin karşılığında, azıcık bir yem ve ahırda bir yer dışında aldığın bir şey oldu mu?

“Hatta yaşadığımız bu sefil hayatın bile doğal süresini tamamlamasına izin verilmez. Ben talihli olanlardan biriyim, bu nedenle kişisel olarak yakınacak bir durumum yok. On iki yaşındayım ve dört yüzden fazla çocuğum oldu. Bir domuzun doğal yaşam süresi bu kadar. Ama sonunda hiçbir hayvan o zalim bıçaktan kaçamıyor. Önümde oturan siz genç domuzcuklar, bir yıla varmaz her biriniz bu bıçağın önünde çığılı basacaksınız. Bu korkunç akıbetten, inekler, domuzlar, tavuklar, koyunlar, hiçbirimiz kaçamayız. Atların ve köpeklerin bile kaderi bundan farklı değildir. Sen Boxer, şu senin mükemmel kasların gücünü yitirir yitirmez Jones seni yaşlanmış atları alan kasaplara satacak, onlar da senin boğazını kesip, kaynatıp av köpeklerine mama yapacak. Köpeklere gelirsek; köpekler de yaşlanıp dişlerini yitirince, Jones boyunlarına bir tuğla bağlayıp, onları en yakın göle atıyor.

“O halde, bizim bu hayatımızda başımıza gelen tüm kötülüklerin, insanoğlunun zorbalığından kaynaklandığı apaçık değil mi yoldaşlar? İnsan’ı başımızdan defedersek, emeğimizin ürünleri sadece bizim olur. Neredeyse bir gün içinde zengin ve özgür olabiliriz. O halde yapmamız gereken nedir? Gece gündüz, dur durak bilmeden tüm varlığımızla insan ırkını alaşağı etmeye çalışmak! Benim size söyleyeceğim şudur yoldaşlar: Ayaklanın! Bu Ayaklanma ne zaman olur, bir haftada mı olur, yoksa yüzyıl sonra mı bilmiyorum. Ama bildiğim ve şu ayağımın altında gördüğüm saman kadar emin olduğum bir şey var ki, o da eninde sonunda adaletin yerini bulacağı. Yaşamınızın kalan son bö-

lümü boyunca bunu aklınızdan hiç çıkarmayın yoldaşlar! Ve hepsinden daha önemlisi, benim bu mesajımı sizden sonra gelenlere iletin ki, gelecek kuşaklar bu mücadeleyi zafer kazanılıncaya kadar sürdürebilsin.

“Ve unutmayın yoldaşlar, azminiz hiçbir zaman sarsılmamalıdır. Öne sürülen hiçbir şey, sizi yolunuzdan saptırmamalıdır. Size insanın ve hayvanların ortak çıkarları olduğunu, birinin zenginleşmesinin diğerini de zenginleştireceğini söylemelerine sakın kulak asmayın. Bunların hepsi yalandır. İnsan, kendinden başka hiç kimsenin çıkarını düşünmez. Bu mücadelede biz hayvanlar arasında tam bir birlik ve kusursuz bir yoldaşlık olmalıdır. Tüm insanlar düşmandır. Tüm hayvanlar yoldaştır.”

Tam o anda ortalık birbirine girdi. Reis konuşurken dört iri sıçan deliklerinden dışarı çıkmış, onu dinlemeye başlamıştı. Köpekler birden onları görünce, sıçanlar hızla deliklerinden kaçarak canlarını ancak kurtarabildiler. Reis ön ayağını kaldırıp herkesi susturdu ve sessizliği sağladı.

“Yoldaşlar,” dedi, “burada karar vermemiz gereken bir konu var. Yabani hayvanlar, örneğin sıçanlar ve tavşanlar, bizim dostumuz mudur ya da düşmanımız mıdır? Bunu oyalayalım. Hepinize şu soruyu soruyorum: Sıçanlar yoldaş mıdır?”

Oylama hemen yapıldı ve büyük bir çoğunlukla sıçanların yoldaş olduğuna karar verildi. Sadece dört karşı oy verilmiş, bunlar üç köpekle kediden gelmişti. Daha sonra kedinin her iki seçenek için de oy verdiği anlaşıldı. Reis konuşmasını sürdürdü.

